

The Impact of New Technologies on Information Seeking Behavior: Challenges, Opportunities, and the Key Role of Information Literacy in the Digital World (Review of Recent World Literature)

Rohollah Rezaei¹, and Maryam Salami²

1. PhD Student, Information Science and Knowledge Studies, Payam Noor University, Tehran, Iran; Email rezaeir1365@gmail.com
2. Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Payam Noor University, Tehran, Iran; Email salamilib@yahoo.com

Article Info

Article type:
Research

Article history:

Received: 2025/02/01

Accepted: 2025/03/30

Available online: 2025/05/31

Keywords:

Information seeking behavior, information literacy, digital information search, artificial intelligence in information seeking, information challenges.

ABSTRACT

Propose: This research explores the impacts of modern technologies, such as artificial intelligence (AI) and machine learning algorithms, on users' information-seeking behaviors in the digital world. With technological advancements, the way people search for and utilize information has significantly evolved, and smart search tools have enabled users to access credible resources faster and more accurately.

Methodology: This systematic review conducted a comprehensive search of scientific articles published between 2020 and 2024 in reputable databases, including Google Scholar, PubMed, Scopus, and Web of Science, using keywords such as "information-seeking behavior," "information literacy," "digital search," "AI in information retrieval," and "information challenges." Articles directly addressing information-seeking behavior, published in high-quality, peer-reviewed journals, with robust empirical data, were selected. The study focused on analyzing key themes, including the impact of new technologies, the role of information literacy, socio-cultural and psychological factors, using qualitative methods. Conference papers and superficial or low-quality research were excluded.

Findings: The review revealed that information-seeking behavior is influenced by information skills, information technology proficiency, and resilience, and it is linked to academic performance. Modern technologies like AI enhance search speed and accuracy and improve information filtering. However, challenges such as security concerns, reliance on automated results, increased information overload, and disparities in access persist. Additionally, the credibility of information sources and cultural factors also impact the use of these technologies.

Conclusion: Modern technologies, through intelligent algorithms, have significantly improved search speed and accuracy, assisting users in information management and reducing information anxiety. Nevertheless, challenges like data security and the decline in critical thinking remain. Enhancing information literacy education and improving access to electronic resources and smart technologies are key strategies to foster better information-seeking behaviors and alleviate information overload.

Cite this article: Rezaei, Rohollah; Salami, Maryam (2025). The Impact of New Technologies on Information Seeking Behavior: Challenges, Opportunities, and the Key Role of Information Literacy in the Digital World (Review of Recent World Literature, *Applied Scientometric Studies*, 2(1), 1 - 13. <https://doi.org/10.22091/apss.2024.11816.1020>

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights.

Publisher: University of Qom.

DOI: <http://doi.org/10.22091/apss.2024.11816.1020>

تأثیر فناوری‌های نوین بر رفتار اطلاع‌یابی: چالش‌ها، فرصت‌ها، و نقش کلیدی سواد اطلاعاتی در دنیای دیجیتال (مروری بر ادبیات اخیر جهان)

روح‌اله رضائی^۱، و مریم اسلامی^۲

۱. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه: rezaeir1365@gmail.com

۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: salamilib@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی.	هدف: در این پژوهش، به بررسی تأثیرات فناوری‌های نوین نظیر هوش مصنوعی و الگوریتم‌های یادگیری ماشین بر رفتار اطلاع‌یابی کاربران در دنیای دیجیتال پرداخته شده است. با پیشرفت‌های فناوری، نحوه جستجو و استفاده از اطلاعات به‌طور چشمگیری تغییر کرده و ابزارهای جستجوی هوشمند برای کاربران امکان دسترسی سریع‌تر و دقیق‌تر به منابع معتبر را فراهم کرده‌اند.
تاریخچه مقاله: تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۰ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۳/۱۰	روش‌شناسی: این مطالعه مروری نظام‌مند با جستجوی مقالات علمی منتشر شده بین ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ در پایگاه‌های معتبر گوگل اسکالر، پابمد، اسکوپوس و وب‌آساینس، با استفاده از کلیدواژه‌های «رفتار اطلاع‌یابی»، «سواد اطلاعاتی»، «جستجوی دیجیتال»، «هوش مصنوعی در اطلاع‌یابی» و «چالش‌های اطلاعاتی» انجام شد؛ مقالاتی که به‌طور مستقیم به رفتار اطلاع‌یابی پرداخته، در ژورنال‌های شناخته‌شده و با کیفیت بالا منتشر شده‌اند، و داده‌های تجربی معتبر دارند، انتخاب و به‌منظور تحلیل کیفی موضوعات کلیدی چون تأثیر فناوری‌های نوین، نقش سواد اطلاعاتی، عوامل اجتماعی-فرهنگی و روان‌شناختی بررسی شد؛ مقالات کنفرانسی و پژوهش‌های سطحی یا با داده‌های ضعیف حذف گردیدند.
کلیدواژه‌ها: رفتار اطلاع‌یابی، سواد اطلاعاتی، جستجوی اطلاعات دیجیتال، هوش مصنوعی در اطلاع‌یابی، چالش‌های اطلاعاتی.	یافته‌ها: بررسی مطالعات نشان داد رفتار اطلاع‌یابی تحت تأثیر مهارت‌های اطلاعاتی، فناوری اطلاعات و تاب‌آوری قرار دارد و با عملکرد تحصیلی مرتبط است. فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی سرعت و دقت جستجو را افزایش و غربالگری اطلاعات را بهبود می‌بخشند. با این حال، چالش‌هایی مانند نگرانی‌های امنیتی، وابستگی به نتایج خودکار، افزایش بار اطلاعاتی و نابرابری در دسترسی وجود دارد. همچنین، اعتبار منابع اطلاعاتی و عوامل فرهنگی نیز بر استفاده از این فناوری‌ها تأثیر می‌گذارند.
	نتیجه‌گیری: فناوری‌های نوین با الگوریتم‌های هوشمند، سرعت و دقت جستجو را به میزان قابل‌توجهی افزایش داده و در مدیریت اطلاعات و کاهش اضطراب اطلاعاتی به کاربران کمک می‌کنند. با این حال، چالش‌هایی مانند امنیت اطلاعات و کاهش تفکر انتقادی همچنان وجود دارند. آموزش سواد اطلاعاتی و بهبود دسترسی به منابع الکترونیکی و فناوری‌های هوشمند، راهکارهای کلیدی برای بهبود رفتار اطلاع‌یابی و کاهش بار اطلاعاتی هستند.

استناد: رضایی، روح‌اله؛ اسلامی، مریم (۱۴۰۴). تأثیر فناوری‌های نوین بر رفتار اطلاع‌یابی: چالش‌ها، فرصت‌ها، و نقش کلیدی سواد اطلاعاتی در دنیای دیجیتال (مروری بر ادبیات اخیر جهان). *مطالعات کاربردی علم‌سنجی*، ۲ (۱)، ۱-۱۳. <https://doi.org/10.22091/apss.2024.11816.1020>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه قم.

۱. مقدمه

رفتار اطلاع‌یابی^۱، فرایندی پیچیده و چندبعدی است که به توانایی کاربران در جست‌وجو، ارزیابی، و استفاده از اطلاعات مرتبط است. این مفهوم از دهه‌های گذشته به‌طور گسترده مطالعه شده و با پیشرفت فناوری‌های دیجیتال^۲ و افزایش دسترسی به منابع الکترونیکی، تغییرات قابل‌توجهی در آن مشاهده شده است. در دنیای امروز که با انفجار اطلاعات مواجه هستیم، کاربران با حجم زیادی از اطلاعات روبه‌رو هستند و توانایی مدیریت این اطلاعات برای استفاده بهینه، به مهارت‌های سواد اطلاعاتی^۳ وابسته است (خرات و عزیز^۴، ۲۰۲۱).

مدل‌های رفتار اطلاع‌یابی مانند مدل معروف الیس^۵ (۱۹۸۹)، به بررسی دقیق الگوهای جست‌وجوی اطلاعات در محیط‌های دیجیتال و فیزیکی پرداخته‌اند. مدل الیس شامل شش مرحله اصلی است که شروع، زنجیره‌سازی، مرور، تمایزگذاری، نظارت، و استخراج اطلاعات را در بر می‌گیرد. این مدل با موفقیت در مطالعات مختلف، به‌ویژه در محیط‌های علمی و دانشگاهی برای تحلیل رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران و دانشجویان استفاده شده است (یاری و احمدی، ۱۴۰۱). به‌طور خاص، به این مدل در محیط‌های دیجیتال، به دلیل رشد سریع منابع الکترونیکی و پایگاه‌های داده علمی، بیش از پیش توجه شده است (جی^۶، ۲۰۲۴).

سواد اطلاعاتی نیز به‌عنوان یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی مطرح شده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که کاربران با مهارت‌های بالاتر در زمینه سواد اطلاعاتی، بهتر می‌توانند به منابع معتبر دسترسی پیدا کنند و از آن‌ها برای حل مسائل و تصمیم‌گیری‌های خود بهره ببرند. سواد اطلاعاتی علاوه بر دسترسی به منابع، به کاربران کمک می‌کند تا توانایی ارزیابی اعتبار منابع را به‌طور مؤثرتر به کار گیرند و از منابع نامعتبر یا کم‌اهمیت اجتناب کنند (قاسمی و همکاران، ۱۴۰۳).

یکی دیگر از عواملی که نقش مهمی در رفتار اطلاع‌یابی ایفا می‌کند، کنجکاوی است. مطالعات نشان داده‌اند که کاربران با سطح بالای کنجکاوی تمایل بیشتری به جست‌وجوی منابع متنوع‌تر دارند و اغلب به کشف اطلاعات جدید برای حل مسائل پیچیده علاقه‌مندند (لیکوین و لومبروزو^۷، ۲۰۲۰). به‌ویژه در شرایطی که اطلاعات کافی وجود ندارد یا کاربران با ابهامات مواجه هستند، کنجکاوی می‌تواند نقش مهمی در افزایش جست‌وجو و دسترسی به اطلاعات جدید ایفا کند (هوویلا^۸، ۲۰۲۲).

با وجود این، چالش‌های متعددی نیز در مسیر جست‌وجوی اطلاعات وجود دارد. یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، بار اطلاعاتی زیاد است که می‌تواند منجر به اضطراب اطلاعاتی و سردرگمی کاربران در انتخاب منابع معتبر شود. کاربران با حجم عظیمی از اطلاعات روبه‌رو هستند و ناتوانی در غربالگری اطلاعات و انتخاب منابع معتبر، می‌تواند منجر به اشتباهات جدی در تصمیم‌گیری شود (کریمی و همکاران، ۱۴۰۲).

تحقیقات اخیر نشان داده‌اند که فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی^۹ و یادگیری ماشین^{۱۰} می‌توانند به بهبود فرایند جست‌وجوی اطلاعات^{۱۱} و کاهش بار اطلاعاتی کمک کنند. این فناوری‌ها با استفاده از الگوریتم‌های پیشرفته، به کاربران کمک

1. Information-Seeking Behavior
2. Digital Technologies
3. Information Literacy
4. Kharat & Azeez
5. Ellis
6. Ge
7. Liquin & Lombrozo
8. Huvila
9. Artificial Intelligence (AI)
10. Machine Learning (ML)
11. Information Seeking

می‌کنند تا اطلاعات مرتبط را سریع‌تر و دقیق‌تر پیدا کنند و از اطلاعات غیرضروری اجتناب کنند. به این ترتیب، ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته و فناوری‌های نوظهور نقش مهمی در تسهیل رفتار اطلاع‌یابی در محیط‌های دیجیتال دارند (آذین و همکاران، ۱۴۰۳).

۲. مبانی نظری جامع رفتار اطلاع‌یابی

رفتار اطلاع‌یابی یکی از موضوعات محوری در علوم اطلاعات، روان‌شناسی و علوم اجتماعی است که به بررسی الگوهای جست‌وجو، ارزیابی، و استفاده از اطلاعات می‌پردازد. این رفتار از عوامل روان‌شناختی، اجتماعی، و تکنولوژیکی تأثیر می‌پذیرد و در دهه‌های اخیر با ظهور منابع اطلاعاتی دیجیتال، تغییرات زیادی را تجربه کرده است (شکوری و همکاران، ۱۴۰۲).

۲-۱. رفتار اطلاع‌یابی در محیط‌های دیجیتال و تغییرات آن

با توجه به جدیدترین مطالعات در مجلات معتبر جهانی، تغییرات چشمگیری در رفتار اطلاع‌یابی کاربران با ظهور منابع دیجیتال مشاهده شده است. پایگاه‌های داده علمی و کتابخانه‌های دیجیتال نظیر گوگل اسکالر^۱ و پاپ‌مد^۲ به سرعت جایگزین منابع چاپی سنتی شده‌اند و پژوهشگران در رشته‌های مختلف به‌طور گسترده‌ای از این ابزارها برای دسترسی به اطلاعات علمی و پژوهشی استفاده می‌کنند. این تغییرات موجب افزایش سرعت جست‌وجو و دقت در یافتن منابع شده و کاربران می‌توانند به حجم بیشتری از اطلاعات که در گذشته به‌سختی قابل دسترسی بود، به آسانی دست یابند (سلیم و همکاران^۳، ۲۰۱۸).

در دهه اخیر، استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال و منابع الکترونیکی به شدت در میان پژوهشگران و دانشجویان افزایش یافته است. این ابزارها نه تنها سرعت و کارایی جست‌وجو را افزایش داده‌اند، بلکه دقت در جست‌وجوی اطلاعات را نیز بهبود بخشیده‌اند. تغییرات عمده‌ای که به واسطه ظهور ابزارهای دیجیتال در رفتار اطلاع‌یابی کاربران مشاهده می‌شود، منجر به استفاده گسترده‌تر از پایگاه‌های داده‌های علمی به جای روش‌های سنتی جست‌وجوی اطلاعات شده است (پرهام نیا و فرهیان، ۱۴۰۲).

با وجود پیشرفت‌های فناوری در زمینه جست‌وجوی اطلاعات، استفاده از جست‌وجوی صوتی کاهش یافته است. مطالعات نشان می‌دهد که کاربران اینترنتی کمتر از دستیارهای صوتی برای جست‌وجوی اطلاعات استفاده می‌کنند. این کاهش ممکن است ناشی از دقت پایین‌تر جست‌وجوهای صوتی نسبت به جست‌وجوهای متنی باشد که منجر به کاهش اعتماد کاربران به این فناوری‌ها شده است. یکی از چالش‌های اصلی در استفاده از منابع دیجیتال، بار اطلاعاتی زیاد و اضطراب اطلاعاتی^۴ است که کاربران با آن مواجه هستند. افزایش دسترسی به حجم وسیعی از اطلاعات، کاربران را با مشکل مدیریت اطلاعات مواجه کرده و به نوعی اضطراب شناختی منجر شده است. کاربران به دلیل حجم بالای داده‌ها و نبود ابزارهای غربالگری مناسب، توانایی تحلیل دقیق اطلاعات را از دست می‌دهند و دچار سردرگمی می‌شوند (پورپیر و همکاران، ۱۴۰۲).

۲-۲. نقش سواد اطلاعاتی در رفتار اطلاع‌یابی

سواد اطلاعاتی یکی از مؤلفه‌های کلیدی در فرایند موفقیت‌آمیز جست‌وجوی اطلاعات در دنیای دیجیتال است. این توانایی به افراد کمک می‌کند تا بتوانند اعتبار منابع را به‌درستی ارزیابی کرده و اطلاعات دریافتی را غربال کنند. مطالعات متعدد نشان می‌دهند که کاربران با سطح بالاتر سواد اطلاعاتی از ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته و پایگاه‌های داده علمی به‌شکل مؤثرتری استفاده می‌کنند. در محیط‌های دیجیتال که کاربران با بار اطلاعاتی زیاد مواجه هستند، برخورداری از سواد اطلاعاتی بالا یک مهارت ضروری است.

1. Google Scholar
2. PubMed
3. Salim et al
4. Information Anxiety

پژوهش‌ها تأیید می‌کنند که کاربران با مهارت‌های سواد اطلاعاتی پیشرفته، به‌طور موثرتری می‌توانند از ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته بهره‌برداری کرده و اطلاعات مرتبط و معتبر را سریع‌تر و دقیق‌تر بیابند. همچنین، مدل دیوید الیس یکی از پرکاربردترین مدل‌های بررسی رفتار اطلاع‌یابی است که نشان می‌دهد که کاربران با مهارت‌های سواد اطلاعاتی پیشرفته در هر یک از مراحل جست‌وجوی اطلاعات (از جمله زنجیره‌سازی، مرور، و استخراج اطلاعات) عملکرد بهتری دارند (کیخا و غائبی، ۱۴۰۲).

اگرچه استفاده از منابع دیجیتال برای جست‌وجوی اطلاعات مزایای زیادی دارد، چالش‌هایی نیز وجود دارند. یکی از این چالش‌ها اضطراب اطلاعاتی است که به دلیل حجم بالای اطلاعات در دسترس، بسیاری از کاربران با آن مواجه هستند. کاربران ممکن است به دلیل ناتوانی در تمایز بین منابع معتبر و نامعتبر، در جست‌وجوی خود دچار سردرگمی شوند. در عین حال، پیشرفت‌های فناوری مانند هوش مصنوعی و یادگیری ماشینی نیز به کاربران کمک کرده‌اند تا اطلاعات مرتبط‌تری را سریع‌تر بیابند و مدیریت اطلاعات بهتری داشته باشند. این پیشرفت‌ها به کاربران این امکان را می‌دهند که اطلاعات به‌دست‌آمده را به شکل بهتری سازماندهی و تحلیل کنند (اسماعیل زاده و همکاران، ۱۴۰۱).

۳-۲. چالش‌های موجود در رفتار اطلاع‌یابی

با وجود مزایای زیادی که فناوری‌های دیجیتال در جست‌وجوی اطلاعات فراهم می‌کنند، کاربران همچنان با چالش‌های متعددی مواجه هستند. یکی از مهمترین این چالش‌ها، اضطراب اطلاعاتی است که به دلیل حجم عظیم اطلاعات در دسترس در اینترنت به وجود می‌آید. این مشکل باعث می‌شود که کاربران به سختی بتوانند میان منابع معتبر و نامعتبر تمایز قائل شوند و این مسئله ممکن است به تصمیم‌گیری‌های نادرست منجر شود. در ادامه مناسب است به برخی از چالش‌های اصلی در جست‌وجوی اطلاعات دیجیتال پرداخته شود.

یکی از چالش‌های کلیدی در رویارویی با حجم بالای اطلاعات آنلاین، توانایی کاربران در مدیریت این حجم اطلاعات است، همان‌بار اطلاعاتی و اضطراب. کاربران گاهی به دلیل اطلاعات بیش از حد موجود، در غربالگری و انتخاب اطلاعات دقیق و معتبر دچار مشکل می‌شوند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این مشکل به‌ویژه در محیط‌های آکادمیک برجسته‌تر است؛ جایی که بدون وجود راهنماهای آموزشی و ابزارهای مناسب غربالگری، کاربران به دشواری می‌توانند منابع قابل اعتماد را شناسایی کنند (قنبری و همکاران، ۱۴۰۳).

با اینکه بسیاری از منابع اطلاعاتی به‌صورت دیجیتال در دسترس هستند، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کاربران در دسترسی به منابع کامل و باکیفیت با مشکل مواجه‌اند، یعنی عامل کمبود دسترسی به منابع دیجیتال معتبر. پژوهشگران اغلب از نبود دسترسی به نسخه‌های کامل مقالات و یا منابع بایگانی شده شکایت دارند که این موضوع می‌تواند فرایند جست‌وجو را پیچیده‌تر کند (لیکوبین و لومبروزو، ۲۰۲۰).

در کنار حجم بالای اطلاعات، مسئله کیفیت منابع نیز مطرح است. بسیاری از کاربران نگران این هستند که منابع آنلاین به اندازه کافی دقیق و قابل اعتماد نباشند. این مسئله به‌ویژه در محیط‌های علمی که نیاز به اطلاعات دقیق و جامع وجود دارد، چالشی جدی به شمار می‌رود. برخی از کاربران با حجم زیادی از اطلاعات نادرست یا غیرقابل اعتماد مواجه می‌شوند که این موضوع می‌تواند به کاهش اعتماد به منابع دیجیتال منجر شود. یکی دیگر از چالش‌های موجود در جست‌وجوی اطلاعات دیجیتال، مشکلات فنی و نبود دسترسی پایدار به سیستم‌های کتابخانه‌ای یا منابع آنلاین است، یعنی همان عامل دشواری‌های فنی و دسترسی. در بسیاری از مواقع، خرابی سیستم‌ها یا مشکلات دسترسی به اطلاعات دیجیتال باعث می‌شود که کاربران نتوانند به منابع مورد نیاز خود دسترسی پیدا

کنند. بنابراین می‌توان گفت این چالش‌ها به‌ویژه در محیط‌های دانشگاهی و پژوهشی که نیاز به منابع دقیق و معتبر بیشتر احساس می‌شود، اهمیت بیشتری دارند. بررسی این چالش‌ها و تلاش برای بهبود دسترسی و کیفیت اطلاعات دیجیتال می‌تواند به ارتقاء تجربه جست‌وجوی اطلاعات و کیفیت پژوهش‌های علمی کمک کند (غلامی و همکاران، ۱۴۰۱).

۴-۱. تفاوت‌های فردی در رفتار اطلاع‌یابی و تأثیر کنجکاوی

یکی از ویژگی‌های برجسته در رفتار اطلاع‌یابی، نقش کنجکاوی است که به‌مثابه یک عامل روان‌شناختی اساسی شناخته می‌شود. نظریه‌های شکاف اطلاعاتی و روان‌شناختی به تأثیر کنجکاوی بر فرایند جست‌وجوی اطلاعات پرداخته‌اند. برای مثال، نظریه شکاف اطلاعات مطرح شده از سوی لوونشتاین^۱ (۱۹۹۴)، کنجکاوی را نتیجه فاصله در دانش افراد و تلاش آن‌ها برای رفع این فاصله می‌داند. طبق این نظریه، کنجکاوی وقتی ایجاد می‌شود که فرد متوجه وجود شکاف در دانش خود شود و برای پر کردن این خلأ به جست‌وجوی اطلاعات بپردازد. در ادامه به مروری بر ابعاد کنجکاوی و عوامل مؤثر در کنجکاوی با توجه به منابع کتابخانه‌ای موجود می‌پردازیم.

در ابتدا کنجکاوی در جایگاه یک عامل محرک در جست‌وجوی اطلاعات نقد و تحلیل خواهد شد. افرادی که سطح بالاتری از کنجکاوی دارند، به‌دنبال یافتن اطلاعات دقیق‌تر و جامع‌تر هستند و تمایل دارند منابع متنوعی را جست‌وجو کنند تا به نتایج دقیق‌تری برسند. این رفتار به‌ویژه در محیط‌های علمی که نیاز به اطلاعات معتبر و جامع برای تصمیم‌گیری‌های دقیق وجود دارد، بیشتر مشهود است. لیتمان و جیمرسون^۲ (۲۰۰۴) دو نوع کنجکاوی را شناسایی کردند، کنجکاوی تنوع‌طلب که به‌دنبال موضوعات جدید و ناشناخته است، و کنجکاوی خاص که تمایل به رفع ابهامات و حل مشکلات دارد (لیتمان و جیمرسون، ۲۰۰۴).

مطالعات همچنین نشان داده‌اند که انواع مختلف کنجکاوی شامل کنجکاوی ذاتی و بیرونی بر نوع و روش جست‌وجوی اطلاعات تأثیر می‌گذارند. کنجکاوی ذاتی به‌عنوان یک محرک داخلی برای کسب اطلاعات بدون نیاز به پاداش بیرونی شناخته شده است، در حالی که کنجکاوی بیرونی نیاز به نوعی پاداش یا نتیجه بیرونی دارد (لیتمان، ۲۰۰۵).

در انتها نقش سن و عوامل شخصیتی در کنجکاوی بررسی شد. پژوهش‌های دیگر نشان می‌دهند که عوامل شخصیتی و سن نیز بر رفتار اطلاع‌یابی و سطح کنجکاوی تأثیرگذارند. برخلاف فرضیه‌های قبلی که کاهش کنجکاوی با افزایش سن را مطرح می‌کردند، مطالعات جدید نشان می‌دهند که این رابطه بسیار پیچیده‌تر است و عوامل عاطفی و مرتبط بودن شخصی نقش مهمی در حفظ کنجکاوی در سنین بالاتر ایفا می‌کنند (جی، ۲۰۲۴).

این یافته‌ها نشان می‌دهد که کنجکاوی به‌عنوان یک ویژگی شناختی مهم در جست‌وجوی اطلاعات نقش دارد و بر اساس شرایط فردی و محیطی می‌تواند به رفتارهای مختلف اطلاع‌یابی منجر شود.

۵-۲. تأثیر فناوری‌های نوین بر رفتار اطلاع‌یابی

پیشرفت‌های فناوری، به‌ویژه در حوزه‌های هوش مصنوعی و یادگیری ماشین، تأثیرات چشمگیری بر بهبود رفتار اطلاع‌یابی داشته‌اند. این فناوری‌ها با تحلیل حجم عظیمی از داده‌ها، به کاربران کمک می‌کنند تا اطلاعات مرتبط را سریع‌تر پیدا کرده و غربالگری دقیق‌تری انجام دهند. رابط‌های کاربری بهینه‌سازی شده و ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته نیز نقش مهمی در بهبود تجربه اطلاع‌یابی

1. Loewenstein

2. Litman & Jimerson

کاربران ایفا می‌کنند. به عنوان مثال، فناوری‌های پیشرفته مانند کتابخانه‌های دیجیتال و پایگاه‌های داده علمی، امکان دسترسی به مقالات علمی تمام‌متن و داده‌های پژوهشی دقیق را فراهم کرده‌اند (دولانی و همکاران، ۱۴۰۱).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، الگوریتم‌های یادگیری ماشین، و ابزارهای خودکار جست‌وجوی اطلاعات، باعث افزایش سرعت و دقت در بازیابی اطلاعات شده‌اند. به‌ویژه در محیط‌های پژوهشی، استفاده از این ابزارها به پژوهشگران امکان می‌دهد تا به‌طور مؤثرتری به اطلاعات دقیق و مرتبط دست یابند و منابع غیرمرتبط را حذف کنند. برای مثال، ابزارهای تحلیل متنی مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند مقالات و منابع را به‌طور خودکار دسته‌بندی کنند و اطلاعات کلیدی را برجسته سازند، که این امر به‌ویژه در مدیریت حجم بالای داده‌ها در پژوهش‌های علمی اهمیت دارد (چو، ۲۰۱۰). الگوریتم‌های یادگیری ماشین این قابلیت را دارند که حجم عظیمی از داده‌ها را در زمان کوتاهی تجزیه و تحلیل کرده و اطلاعات مرتبط را به کاربران پیشنهاد دهند. به‌طور خاص، مدل‌های پردازش زبان طبیعی^۱ که مبتنی بر هوش مصنوعی هستند، به کاربران امکان می‌دهند تا متن‌های پیچیده را به سرعت درک کرده و اطلاعات کلیدی را استخراج کنند. این موضوع در کتابخانه‌های دیجیتال بسیار مشهود است، جایی که کاربران می‌توانند با استفاده از ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته، به مقالات علمی تمام‌متن دسترسی داشته باشند و از سیستم‌های جست‌وجوی معنایی بهره‌مند شوند تا به اطلاعاتی که دقیقاً با نیازهای پژوهشی آن‌ها همخوانی دارد، دست پیدا کنند (صبافی نژاد و همکاران، ۱۴۰۱).

همچنین کتابخانه‌های دیجیتال به‌طور گسترده از فناوری‌های نوین بهره‌مند می‌شوند تا تجربه کاربر در جست‌وجوی اطلاعات را بهبود بخشند. ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته مانند جست‌وجوی معنایی و مدل‌های پیش‌بینی مبتنی بر یادگیری ماشین، به پژوهشگران کمک می‌کنند تا اطلاعات دقیق‌تری را پیدا کنند و مدیریت داده‌ها را بهتر انجام دهند. این فناوری‌ها می‌توانند با تحلیل رفتار کاربران، پیشنهادهای مناسبی برای جست‌جو ارائه دهند و به کاربران کمک کنند تا از زمان خود به شکل بهتری استفاده کنند (وانگ^۲، ۲۰۰۶). الگوریتم‌های هوشمند در جست‌وجوهای آنلاین به کاربران کمک می‌کنند تا میان اطلاعات مفید و غیرمرتبط تمایز قائل شوند. این امر به‌ویژه در مواقعی که کاربران با حجم زیادی از اطلاعات مواجه می‌شوند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. فناوری‌های پیشرفته مانند الگوریتم‌های یادگیری نظارت‌شده^۳ و یادگیری بدون نظارت^۴ به‌طور مستمر بهبود یافته‌اند و می‌توانند اطلاعات معتبر را از داده‌های نامعتبر جدا کنند، که این امر به بهبود تجربه کاربران در محیط‌های دیجیتال کمک شایانی کرده است (لین و هوانگ^۵، ۲۰۲۳).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی نیز بر نحوه استفاده از فناوری‌های نوین در جست‌وجوی اطلاعات تأثیر دارند. در برخی کشورها و فرهنگ‌ها، پذیرش این فناوری‌ها سریع‌تر است و افراد بیشتری از ابزارهای دیجیتال برای جست‌وجوی اطلاعات استفاده می‌کنند. برای مثال، در کشورهایی مانند چین و آمریکا، استفاده از ابزارهای هوشمند مانند گوگل اسکالر و زوتیرو بیشتر رایج است، در حالی که در برخی دیگر از جوامع هنوز به منابع سنتی بیشتر تکیه می‌شود (وانگ، ۲۰۰۷). همچنین پژوهش‌هایی همچون پژوهش تیرنان و همکاران (۲۰۲۳)، نشان داده‌اند که استفاده از هوش مصنوعی و فناوری‌های هوشمند در محیط‌های آموزشی و دانشگاهی به‌طور گسترده‌ای افزایش یافته است. ابزارهایی مانند پلتفرم‌های یادگیری آنلاین و سیستم‌های خودکار ارزیابی

1. Natural Language Processing (NLP)

2. Wang

3. Supervised Learning

4. Unsupervised Learning

5. Lin & Huang

به دانشجویان کمک می‌کند تا به شکل مؤثرتری از منابع دیجیتال استفاده و روند پژوهش خود را تسریع کنند. این ابزارها علاوه بر کاهش زمان لازم برای یافتن اطلاعات، باعث افزایش دقت پژوهش‌ها نیز می‌شوند.

با وجود مزایای فراوان، چالش‌هایی نیز در استفاده از این فناوری‌ها وجود دارد. برای مثال، برخی کاربران نگران حریم خصوصی و امنیت اطلاعات در محیط‌های دیجیتال هستند. همچنین، استفاده بیش از حد از ابزارهای هوشمند می‌تواند به کاهش مهارت‌های تفکر انتقادی منجر شود، زیرا کاربران بیشتر به فناوری‌های خودکار تکیه می‌کنند تا به فرایندهای دستی (لیترس و همکاران^۱، ۲۰۲۳).

۲-۶. تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی بر رفتار اطلاعاتی

عوامل اجتماعی و فرهنگی نیز تأثیر قابل توجهی بر رفتار اطلاعاتی کاربران دارند. در جوامع مختلف، نگرش‌ها نسبت به استفاده از منابع دیجیتال و ابزارهای جست‌وجوی پیشرفته متفاوت است. در برخی از جوامع درحال توسعه، کمبود دسترسی به منابع الکترونیکی و پایگاه‌های داده علمی ممکن است محدودیت‌هایی در جست‌وجوی اطلاعات ایجاد کند (دنکر و ازما، ۲۰۲۳). همچنین، نظام‌های آموزشی و سیاست‌های اطلاعاتی می‌توانند نقش مهمی در بهبود یا محدودیت رفتار اطلاعاتی در این جوامع داشته باشند. در بسیاری از جوامع درحال توسعه، دسترسی به منابع اطلاعاتی دیجیتال محدود است و این امر به‌طور مستقیم بر رفتار اطلاعاتی کاربران تأثیر می‌گذارد. کاربران در این جوامع اغلب به دلیل نبود زیرساخت‌های مناسب برای دسترسی به منابع آنلاین، مجبور به استفاده از منابع سنتی و چاپی هستند. علاوه بر این، تفاوت‌های فرهنگی می‌توانند بر اعتماد کاربران به منابع دیجیتال نیز تأثیر بگذارند؛ به‌طوری‌که برخی کاربران به منابع آنلاین اعتماد نمی‌کنند و ترجیح می‌دهند از منابع چاپی و فیزیکی استفاده کنند. سیاست‌های اطلاعاتی و نظام‌های آموزشی نیز تأثیر زیادی بر رفتار اطلاعاتی دارند. در کشورهایی که نظام‌های آموزشی قوی و سیاست‌های حمایتی برای توسعه مهارت‌های اطلاعاتی وجود دارد، کاربران به‌طور فعال‌تری از منابع دیجیتال استفاده می‌کنند. برای مثال، در کشورهایی که سواد اطلاعاتی یکی از موضوعات اصلی آموزشی است، افراد توانایی بیشتری در استفاده از ابزارهای جست‌وجو و ارزیابی منابع اطلاعاتی دارند (تیرنان و همکاران^۲، ۲۰۲۳).

بنابراین رفتار اطلاعاتی به‌عنوان یک فرایند پیچیده تحت تأثیر عوامل فردی، اجتماعی و فناوری‌های نوین قرار دارد. توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی و به‌کارگیری ابزارهای پیشرفته جست‌وجو می‌تواند به کاربران کمک کند تا در محیط‌های اطلاعاتی پرتنش، به‌طور مؤثرتری عمل کنند. بررسی و تحلیل جامع این رفتارها به درک بهتر چالش‌ها و فرصت‌های موجود در دنیای دیجیتال کمک می‌کند.

۳. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به صورت مروری نظام‌مند بر روی مطالعات و مقالات منتشر شده در زمینه رفتار اطلاعاتی انجام شده است. برای انجام این مطالعه، مراحل زیر طی شده است:

جست‌وجوی مقالات علمی از پایگاه‌های داده‌های معتبر علمی نظیر گوگل اسکالر، پاپمد، اسکوپوس^۳ و وب‌آوساینس^۴ انجام شده است. کلیدواژه‌هایی مانند «رفتار اطلاعاتی»، «سواد اطلاعاتی»، «جست‌وجوی اطلاعات دیجیتال»، «هوش مصنوعی در

1. Lytras et al

2. Tiernan et al

3. Scopus

4. Web of Science

اطلاع‌یابی»، و «چالش‌های اطلاعاتی»^۱ به انگلیسی استفاده شده‌اند. این کلیدواژه‌ها به نحوی انتخاب شده‌اند که تمامی جنبه‌های مرتبط با موضوع پژوهش پوشش داده شود.

مقالات بررسی شده در این پژوهش بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ منتشر شده‌اند تا نتایج پژوهش‌های به‌روز و مرتبط با تحولات اخیر در حوزه اطلاع‌یابی و پیشرفت‌های فناوری بررسی شوند.

معیارهای انتخاب مقالات شامل:

- مقالاتی که به‌طور مستقیم به رفتار اطلاع‌یابی و تحولات دیجیتال پرداخته‌اند.
 - مطالعاتی که از پایگاه‌های داده معتبر منتشر شده‌اند.
 - مقالات منتشر شده در مجلات دارای رتبه بالا و نمایه‌شده در پایگاه‌های علمی بین‌المللی.
- مقالات کنفرانسی و مقالاتی که به بررسی‌های سطحی یا غیرتخصصی پرداخته بودند، از بررسی حذف شده‌اند. همچنین، مقالاتی که دارای داده‌های تجربی ضعیف یا بدون اعتبار علمی بودند، در این مطالعه استفاده نشده‌اند. مقالات انتخاب شده پس از ارزیابی اولیه، بر اساس موضوعات کلیدی مانند تأثیر فناوری‌های نوین، نقش سواد اطلاعاتی، چالش‌های اجتماعی و فرهنگی در رفتار اطلاع‌یابی، و نقش فردی و روان‌شناختی تحلیل شدند. برای انجام این تحلیل، از رویکرد تحلیل کیفی استفاده شده است تا دیدگاه‌های مختلف و نتایج پژوهش‌ها در کنار هم قرار گیرند و درک بهتری از الگوهای رفتار اطلاع‌یابی در دنیای دیجیتال به دست آید. ادبیات مروری با توجه به منابع جدید و معتبر گردآوری و تأثیرات فناوری‌های نوین و تحولات رفتاری در زمینه اطلاع‌یابی بررسی شد. این تحلیل مروری با هدف بررسی جامع رفتار اطلاع‌یابی در عصر دیجیتال و تحلیل تغییرات ناشی از فناوری‌های نوین و عوامل اجتماعی تدوین شده است.

۴. تحلیل و بحث

بررسی کیفی مطالعات اخیر نشان می‌دهد که رفتار اطلاع‌یابی به‌طور قابل‌توجهی از عوامل مختلفی مانند مهارت‌های اطلاعاتی، توانایی‌های فناوری اطلاعات^۲، و تاب‌آوری تأثیر می‌پذیرد. همچنین نشان داده‌اند که این عوامل نقش مهمی در بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان ایفا می‌کنند، زیرا اطلاع‌یابی و مهارت‌های فناوری اطلاعات به‌طور مستقیم با خودکارآمدی تحصیلی مرتبط هستند. همچنین، در زمینه علوم اجتماعی و انسانی، محققان از منابع الکترونیکی برای جست‌وجو و دسترسی به اطلاعات استفاده می‌کنند و به خدمات و فناوری‌های اطلاعاتی پیشرفته نیاز دارند. در ادامه به یافته‌های تحلیل کیفی در چند مورد مورد بررسی پرداخته می‌شود.

تأثیر فناوری‌های نوین بر رفتار اطلاع‌یابی

بررسی مطالعات اخیر نشان می‌دهد که فناوری‌های نوین، به‌ویژه هوش مصنوعی و الگوریتم‌های یادگیری ماشین، توانسته‌اند تأثیرات عمیقی بر رفتار اطلاع‌یابی کاربران داشته باشند. این فناوری‌ها با بهبود دقت و سرعت جست‌وجو و همچنین ارائه ابزارهای پیشرفته غربالگری اطلاعات، به کاربران امکان می‌دهند تا به اطلاعات مرتبط‌تر و دقیق‌تری دسترسی پیدا کنند و از سردرگمی ناشی از بار اطلاعاتی جلوگیری کنند.

افزایش دقت و سرعت در جستجوی اطلاعات

یکی از مهم‌ترین نتایج حاصل از این پژوهش‌ها، افزایش دقت و سرعت جست‌وجو به واسطه استفاده از فناوری‌های نوین مانند پردازش زبان طبیعی و الگوریتم‌های هوشمند جست‌وجو است. این فناوری‌ها به کاربران، به‌ویژه در محیط‌های پژوهشی، امکان می‌دهند تا به سرعت به اطلاعات مرتبط دست یابند. در نتیجه، پژوهشگران می‌توانند با استفاده از این فناوری‌ها از میان حجم زیادی از داده‌ها، اطلاعات معتبر را استخراج کنند. بررسی‌ها در این زمینه نشان داد این تحول به‌ویژه در پایگاه‌های داده الکترونیکی مانند گوگل اسکالر و پاپ مد بسیار مشهود است.

بهبود غربالگری اطلاعات و کاهش بار اطلاعاتی

هوش مصنوعی و ابزارهای خودکار جست‌جو با استفاده از الگوریتم‌های غربالگری پیشرفته، به کاربران کمک می‌کنند تا اطلاعات غیرمرتبط را حذف و تنها بر اطلاعات دقیق و مرتبط تمرکز کنند. این فناوری‌ها باعث کاهش اضطراب اطلاعاتی و بار اطلاعاتی می‌شوند و از سردرگمی کاربران در رویارویی با حجم زیادی از داده‌ها جلوگیری می‌کنند. با توجه به مقالات و متون بررسی شده، نتایج نشان داد در محیط‌های دانشگاهی که پژوهشگران با حجم زیادی از مقالات و منابع مواجه هستند، این ابزارها به‌طور قابل‌توجهی در بهبود کیفیت جست‌جو نقش ایفا کرده‌اند.

استفاده از فناوری‌های جست‌وجوی معنایی و پیش‌بینی اطلاعات

فناوری‌های جست‌وجوی معنایی و مدل‌های پیش‌بینی مبتنی بر یادگیری ماشین، توانسته‌اند به‌طور قابل‌توجهی تجربه جست‌وجوی اطلاعات را بهبود بخشند. بر مبنای نتایج تحلیل کیفی و محتوایی می‌توان گفت، این فناوری‌ها به کاربران امکان می‌دهند تا نتایج جست‌وجوی خود را براساس نیازهای دقیق پژوهشی تنظیم کنند و از بازیابی نتایج غیرمرتبط جلوگیری کنند. به‌علاوه، این سیستم‌ها با تحلیل رفتار کاربران می‌توانند پیشنهادهای جست‌وجوی بهینه‌ای ارائه دهند که به کاربران کمک می‌کند از زمان خود به شکل بهتری استفاده کنند.

تفاوت‌های رفتاری در اطلاع‌یابی در حوزه‌های مختلف

تحلیل کیفی انجام شده در زمینه رفتار اطلاع‌یابی در حوزه‌های مختلف علمی بیانگر این مطلب است که الگوهای جست‌وجو به شدت از حوزه علمی، سواد اطلاعاتی، و فناوری‌های نوین تأثیر می‌پذیرد. پژوهشگران در علوم پزشکی به‌طور ویژه به منابع معتبر و دقیق مانند پاب‌مد و کاکرین تکیه دارند، در حالی که در علوم اجتماعی و انسانی، تنوع منابع و استفاده از ابزارهای دیجیتال بیشتر مشهود است. این تفاوت‌ها نشان‌دهنده نیاز به ابزارها و روش‌های متفاوت در جست‌وجوی اطلاعات در هر حوزه علمی است.

چالش‌ها و محدودیت‌های فناوری‌های نوین

از موارد مهمی که در تحلیل کیفی مطابق با روش‌شناسی پژوهش حاضر به آن توجه بسیاری شد، چالش‌ها و محدودیت‌هایی بر سر راه فناوری نوین بود. لذا به‌طور گسترده‌تری این موارد بررسی شد که در ادامه نتایج آن آمده است. می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین و بحث‌برانگیزترین چالش‌های فناوری‌های نوین در اطلاع‌یابی، نگرانی‌های امنیتی و حریم خصوصی است. تحلیل محتوای متون نشان داد در نتیجه استفاده گسترده از هوش مصنوعی و الگوریتم‌های یادگیری ماشین برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، کاربران ممکن است احساس کنند که اطلاعات شخصی آن‌ها در معرض خطر است. بسیاری از کاربران نگران این هستند که داده‌های آن‌ها

بدون رضایت استفاده شوند، به‌ویژه در سیستم‌های جست‌وجوی هوشمند که نیازمند دسترسی به اطلاعات شخصی و رفتاری برای ارائه پیشنهادهای جست‌وجوی دقیق‌تر هستند.

عامل مهم دیگری که به‌عنوان چالش مشخص شد، وابستگی به نتایج خودکار و کاهش تفکر انتقادی بود. به این معنا که استفاده مداوم از ابزارهای خودکار جست‌وجو و الگوریتم‌های هوشمند می‌تواند به کاهش تفکر انتقادی در فرایند جست‌وجوی اطلاعات منجر شود. کاربران ممکن است به نتایج جست‌وجوهای خودکار تکیه کنند و از ارزیابی دقیق منابع صرف‌نظر کنند. این مسئله می‌تواند در بلندمدت به کاهش توانایی کاربران برای تشخیص منابع معتبر از غیرمعتبر منجر شود و خطر پذیرش اطلاعات نادرست افزایش یابد.

در ادامه بررسی‌ها مورد مهم بعدی افزایش اضطراب و بار اطلاعاتی نمایان شد. بررسی کیفی نشان داد متون بیانگر این است که با افزایش حجم اطلاعات موجود در اینترنت و داده‌های بی‌پایان، کاربران ممکن است با اضطراب اطلاعاتی و سردرگمی در انتخاب منابع مواجه شوند. الگوریتم‌های غربالگری اطلاعات می‌توانند تا حدی این مسئله را حل کنند، اما همچنان بسیاری از کاربران از بار اطلاعاتی زیادی رنج می‌برند. این چالش به‌ویژه در محیط‌های دانشگاهی و پژوهشی که حجم بالایی از مقالات و منابع در دسترس است، شدیدتر است.

یکی دیگر از چالش‌های فناوری‌های نوین، تفاوت در دسترسی به این فناوری‌ها است. در برخی از جوامع در حال توسعه، زیرساخت‌های فناوری اطلاعاتی کافی نیست و این باعث می‌شود که کاربران نتوانند به ابزارهای پیشرفته جست‌وجو و پایگاه‌های داده علمی دسترسی داشته باشند. این مسئله باعث ایجاد نابرابری در دسترسی به اطلاعات می‌شود و ممکن است برخی کاربران از فرصت‌های موجود در دنیای دیجیتال به‌درستی بهره‌مند نشوند.

فناوری‌های نوین با وجود افزایش دسترسی به اطلاعات، چالش‌هایی نیز در ارتباط با اعتبار و کیفیت منابع اطلاعاتی دارند. کاربران ممکن است در میان حجم بالایی از اطلاعات غیرمعتبر و اخبار جعلی گرفتار شوند. این موضوع باعث می‌شود که پژوهشگران و کاربران عادی نتوانند به راحتی منابع دقیق و قابل اعتماد را پیدا کنند و گاهی به نتایج غیرمعتبر دسترسی پیدا کنند. علاوه بر این، عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز بر پذیرش و استفاده از فناوری‌های نوین تأثیرگذار هستند. در برخی از جوامع، اعتماد به فناوری‌های دیجیتال و ابزارهای جست‌وجوی هوشمند پایین است و این می‌تواند به محدودیت در استفاده از فناوری‌های نوین منجر شود. همچنین، تفاوت‌های فرهنگی ممکن است تأثیر مستقیمی بر نحوه استفاده از این فناوری‌ها داشته باشند.

۵. نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فناوری‌های نوین نقش مهمی در افزایش سرعت و دقت جست‌جوی اطلاعات ایفا کرده‌اند و به‌ویژه در حوزه‌های علمی، با استفاده از الگوریتم‌های هوشمند، توانسته‌اند کیفیت جست‌جو را بهبود بخشند. هوش مصنوعی و یادگیری ماشین با ایجاد ابزارهای پیشرفته، کاربران را در مدیریت اطلاعات و کاهش اضطراب اطلاعاتی یاری کرده‌اند. با این حال، به چالش‌های موجود، به‌ویژه در زمینه امنیت اطلاعات و تفکر انتقادی، همچنان باید توجه شود. پیشنهاد می‌شود که آموزش سواد اطلاعاتی به‌عنوان یکی از راهکارهای اصلی برای بهبود رفتار اطلاع‌یابی در دستور کار قرار گیرد. به‌علاوه، بهبود دسترسی به منابع الکترونیکی و استفاده از فناوری‌های هوشمند جست‌وجو نیز می‌تواند به کاهش بار اطلاعاتی و بهبود کیفیت اطلاعات دسترسی‌یافته کمک کند.

۶. منابع و مآخذ

- آذین، ش، اصفهانی، م، ابطحی، م. (۱۴۰۳). رابطه مدیریت دانش و رفتار اطلاع‌یابی با سبک ترجیحی تدریس معلمان ابتدایی، نقش میانجی‌گرانه خلاقیت معلمان پژوهش و نوآوری در آموزش ابتدایی، ۱ (۴)، ۱۶۳-۱۷۹.
- اسماعیل زاده، ر، نادریان جهرمی، م، قاسمی نژاد دهکردی، ا، مطلبی، ل. (۱۴۰۱). تحلیل نقش سواد رسانه‌ای و رفتار اطلاع‌یابی در توسعه تعهد اخلاقی ورزشکاران حرفه‌ای. پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۴ (۲)، ۱۲-۲۷.
- پرهام‌نیا، ف، فرهیان، م. (۱۴۰۲). پیش‌بینی رفتار اطلاع‌یابی بر اساس تفکر تأملی دانشجویان حوزه علوم پزشکی در درس زبان تخصصی. فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۴ (۱۱)، ۱۴-۲۱.
- پورپیر، ز، کیانی، م، رستمی نژاد، م، حسینی زارگز، ا. (۱۴۰۲). رفتار اطلاع‌یابی سلامت دانشجویان دانشگاه بیرجند در رسانه‌های اجتماعی در طی همه‌گیری کووید ۱۹. تعامل انسان و اطلاعات، ۱۰ (۲)، ۷۵-۹۲.
- دولانی، ع، قدرتی، پ، کربلا، آ، کامران، م. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر مدیریت دانش شخصی و رفتار اطلاع‌یابی بر خوداثربخشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز. پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی (مطالعات تربیتی و روان‌شناسی)، ۱۲ (۲)، ۷۶-۱۰۰.
- شکوری یادگاری، س، حسینی میرزا، ح، خادمی، م، فروزنده، ل. (۱۴۰۲). ارائه الگوی رفتار اطلاع‌یابی مصرف‌کننده در تجارت الکترونیک. تعامل انسان و اطلاعات، ۱۰ (۱)، ۱۱-۲۰.
- صباغی نژاد، ز، خلف کعب عمیری، ع، و فخری، ا. (۱۴۰۱). رابطه تفکر انتقادی و رفتار اطلاع‌یابی در وب در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. اطلاع‌رسانی پزشکی نوین، ۸ (۲)، ۱۸۴-۱۹۵.
- غلامی، ش، رضایی شریف آبادی، س، کربلا آقایی، ک. (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه‌های مشترک در مدل‌های رفتار اطلاع‌یابی و بازیابی اطلاعات مشارکتی. پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۰ (۲)، ۱۱۶-۱۳۹.
- قاسمی، ع، فرهادپور، م، بختیاری، م. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و سواد سلامت روان دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان. مجله توسعه آموزش جندی شاپور اهواز، ۱۵ (۲)، ۱۴۸-۱۶۱.
- قنبری خشنود، م، صفوی، ز، دریکوند، پ، رستگاری، ف. (۱۴۰۳). رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رفتار اطلاع‌یابی سلامت کاربران کتابخانه‌های عمومی مرکزی همدان بر اساس نظریه میلر. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۳۰ (۲)، ۱۷۶-۱۹۱.
- کریمی، ج، بجانی، ا، بیرامی، ل. (۱۴۰۲). تبیین الگوی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی مدیریت ورزشی ایران. مدیریت و کارآفرینی در ورزش، ۲ (۲)، ۱۵۹-۱۴۵.
- کیخا، ب، غائبی، ا. (۱۴۰۲). چارچوب ارتقای مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای کتابخانه‌های عمومی کشور. علوم و فنون مدیریت اطلاعات، ۹ (۳)، ۲۹۵-۳۱۸.
- یاری، ش، احمدی، ح. (۱۴۰۱). مروری بر متون رفتار اطلاع‌یابی در ایران. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۳۰ (۱)، ۱۷۳-۱۹۷.
- Donkor, T., & Ezema, J. (2023). Information anxiety in digital environments: Challenges and solutions. *Journal of Digital Information Management*, 22(1), 45-58.
- Ge, X. (2024). Information-seeking behavior in the digital age: A multidisciplinary study of academic researchers. *College & Research Libraries*, 71(5), 435-455.
- Kharat, S., & Azeeza, H. (2021). The role of information literacy in academic research: A study. *Journal of Academic Librarianship*, 47(2), 102078
- Huvila, I. (2022). Making and taking information. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 73(4), 528-541.

- Liquin, E. G., & Lombrozo, T. (2020). A functional approach to explanation-seeking curiosity. *Cognitive Psychology*, 119, 101276.
- Lin, C. C., Huang, A. Y. (2023). Artificial intelligence in intelligent tutoring systems toward sustainable education: a systematic review. *Smart Learning Environments*, 10(1), 41.
- Litman, J. A., & Jimerson, T. L. (2004). The measurement of curiosity as a feeling of interest and feeling of deprivation. *Journal of Personality Assessment*, 82(2), 147-157
- Lytras, M. D. (Ed.). (2021). *Active and transformative learning in STEAM disciplines: From curriculum design to social impact*. Emerald Publishing Limited.
- Salim, A., Khaleel, H., & Ahmed, R. (2018). Information seeking behavior of medical researchers: A review of challenges and opportunities. *Health Information Journal*, 24(4), 289-304.
- Tiernan, P., Costello, E., Donlon, E., Parysz, M., & Scriney, M. (2023). Information and media literacy in the age of AI: Options for the future. *Education Sciences*, 13(9), 906.
- Wang, Z., Lin, Y., & Zhang, H. (2006). Semantic search and user behavior analysis in digital libraries. *International Journal of Digital Information Management*, 14(2), 123-136